

BHM Magazine

TOP MODELS
ΚΑΙ ΛΙΘΟΓΕΙΣ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΓΙΑ ΤΟ
ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΟ SHOW

ATHÈNES AU CENTRE
DE L'INTÉRÊT
DU MONDE ENTIER

«PHOS» &
«KALLOS»
ΓΙΑ ΤΟΝ

DIOR ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

ΕΛΕΝΗ ΑΡΒΕΛΕΡ Η ΚΟΡΥΦΑΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΣΕ ΜΙΑ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΡΟΡΡΗΣ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΟ ΑΤΕΛΙΕ ΤΟΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΥ ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΥ

«ΚΟΜΑΝΤΑ ΚΑΙ ΔΡΑΚΟΙ» ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠΟ ΤΑ ΓΥΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Οι δημιουργίες της Μαρία Γκράτσια Κιούρι (δεξιά) για το προσεχές φθινόπωρο έχουν ήδη λάβει θέση στις προθήκες των Dior boutiques ανά τον πλανήτη.

Editorial

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 04 Εβδομάδα
- 06 Γνώμες
- 08 Cover Story:
Dior celebrates Greece
- 12 Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ
- 16 Η βιβλιοθήκη του ΙΣΝ
στο Μανχάταν
- 18 Καντέν Λαφέ
- 20 Κομάντα και Δράκοι
- 22 Φαινόμενο «Λουπέν»
- 24 Γιώργος Ρόρρης
- 26 Η Μέριλιν και ο Τζόις
- 28 Γιάννης Στάνκογλου
- 30 Σαρδηνία
- 33 MINI JCW
- 34 Θ for Θαναθάκηθ, του Αρκά

ΕΝΝΟΙΕΣ, ΑΙΣΘΗΤΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Το γεγονός ότι ένας από τους top 5 οίκους μόδας στον κόσμο επέλεξε την ελληνική πρωτεύουσα για ένα λαμπρό fashion show στο Καλλιμάρμαρο, μόνο θετικό είναι.

Οι Καρυάτιδες στέκουν αγέρωχες, υπερήφανες στον εσωτερικό χώρο του Μουσείου της Ακρόπολης. Σκέπτομαι ότι όσες φορές και να έχω επισκεφθεί το πραγματικά υπέροχο αυτό μουσείο, ένα από τα καλύτερα στον πλανήτη, το βλέμμα μου θα «κολλάει» στην Καρυάτιδα με την περίτεχνη πλεξούδα μαλλιών. Η κλασική μορφή της Καρυάτιδας είναι ντυμένη με απλούς και κολακευτικούς πέπλους και χιτώνας. Χιλιάδες χρόνια μετά, οι διάσημοι σχεδιαστές σε ολόκληρο τον κόσμο πήραν έμπνευση από τα μοναδικής αισθητικής φορέματα των αρχαίων Ελληνίδων. Τα αραχνούφανα υφάσματα, οι πτυχώσεις, ο ένας όμως που μένει ακάλυπτος, τα χειροποίητα σανδάλια. Το συγκεκριμένο φουστάνι σήμερα φέρει τον τίτλο one shoulder dress και αποτελεί ένα μικρό έργο τέχνης. Το αρχαίο «σιμίγι» και βαδίζει εκπληκτικά δίπλα στο σύγχρονο με υπογραφές Dior, Balmain, Givenchy, Balenciaga, Madame Grès, Chanel, Valentino, Alaïa. Ο Καρλ Λάγκερφελντ (λίγο αργότερα) εμπνεόταν τρελά από τις αρχαίες Ελληνίδες και από τον τρόπο ντυσίματός τους. Οι Καρυάτιδες... χαμογελούν πανευτυχώς διότι σύμφωνα με ανακοίνωση του υπουργείου Πολιτισμού, κανένα από τα φορητά με τον εξοπλισμό των πολύ καλών φωτογράφων δεν θα ανηφορίσει στην Ακρόπολη για το shooting... Γίνεται παραποίηση των γεγονότων, λέει το υπουργείο. Το γεγονός ότι ο οίκος Dior, ένας από τους top 5 στον κόσμο, επέλεξε την ελληνική πρωτεύουσα για ένα λαμπρό fashion show στο Καλλιμάρμαρο, μόνο θετικό είναι. Εκατό τοις εκατό! «Dior celebrates Greece», λοιπόν, την ερχόμενη Πέμπτη 17 Ιουνίου, με πολλές διεθνείς προσοποικότητες (από τον χώρο των επιχειρήσεων, της πολιτικής και της τέχνης) να φθάνουν στην πόλη. Στη μεγάλη εκδήλωση θα παρουσιαστεί η συλλογή ρούχων «Croisière 2022». Οι υπεύθυνοι του οίκου, οι οποίοι ως γνωστόν έχουν έρθει αρκετές φορές στην Ελλάδα, κρατούν «επασφράγιστο μυστικό» το concept της συλλογής. Οι Καρυάτιδες εξακολουθούν να «χαμογελούν» ικανοποιημένες στο Μουσείο της Ακρόπολης αλλά και στη... βιτρίνα της exclusive boutique Dior. Ντυμένες με ρούχα της νέας χειμερινής κολεξιόν. Εμείς επιλέξαμε ένα εμβληματικό, μοναδικής ραφής φόρεμα του Dior που θυμίζει αυτά των αρχαίων Ελληνίδων. «Phos» και «Kallos», αισθητικές αξίες που ξεκίνησαν να λάμπουν πριν από 2.500 χρόνια στην Αθήνα.

Μαργαρίτα Σφέτσα
Διευθύντρια ΒΗΜAgazino
msfetsa@alteregomedia.org

ΤΟ ΒΗΜΑ

ΕΚΔΟΤΗΣ
ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ΜΜΕ ΑΕ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΑΝΤΩΝΗΣ Β. ΚΑΡΑΚΟΥΣΗΣ

ΒΗΜAgazino

Εβδομαδιαίο περιοδικό που κυκλοφορεί κάθε Κυριακή με ΤΟ ΒΗΜΑ www.vimagazino.gr e-mail: vimagazino@tovima.gr

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ **ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΣΦΕΤΣΑ** CREATIVE ART DIRECTOR Γιάννης Κούρτης ART DIRECTOR Τάσος Φαρμάκης
ASSISTANT ART DIRECTOR Εφη Κουτρουμάνη ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΥΛΗΣ Κατερίνα Κολιού ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ Μαριλένα Αστραπέλλου, Ερη Βαρδάκη,
Κοσμάς Βίδος, Γιάννης Ζουμπούλακης, Λάμπρος Καραγεώργος, Μάρκος Καρασαρίνης, Αντώνης Καρπετόπουλος, Νηάνα Καρτσαγκούλη, Αλέξανδρος Καψώλης,
Βαγγέλης Κιούσης, Τάσος Μαντικίδης, Νατάσα Μπαστέα, Γιώργος Νάστος, Άρης Ραβανός, Μιχάλης Ροδόπουλος, Λευτέρης Τρίγκας,
GRAPHICS Μάκης Θεοφιλόπουλος PHOTO EDITOR Ευτυχία Κυδωνάκη

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ Πέννυ Λάγκα Τηλ. 210-7547.059 plagka@alteregomedia.org ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ Λίλη Ξενάκη
Τηλ. 210-7547.063 ixenaki@alteregomedia.org ΥΠΟΔΟΧΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ Χριστίνα Βατού Τηλ. 210-7547.054 chvatou@alteregomedia.org

DIOR CELEBRATES GREECE

Τα βλέμματα της παγκόσμιας κοινότητας της μόδας θα στραφούν το βράδυ της Πέμπτης 17 Ιουνίου στη χώρα μας, για τη φαντασμαγορική παρουσίαση της κολεξιόν «Croisière 2022» του κορυφαίου γαλλικού οίκου.

ΑΠΟ ΤΗΝ
ΝΤΙΑΝΑ ΚΑΡΤΣΑΓΚΟΥΑΗ

Άκρα μυστικότητα καλύπτει τις προετοιμασίες για τις εκδηλώσεις που πρόκειται να λάβουν χώρα στην Αθήνα από τον γαλλικό οίκο Dior, με επίκεντρο την παρουσίαση της κολεξιόν «Croisière 2022» – πρόκειται για ένα νέο είδος παρουσιάσεων μόδας που έχουν καθιερώσει οι μεγαλύτεροι διεθνείς οίκοι, οι οποίες συνηθίζεται να πραγματοποιούνται σε διαφορετικές χώρες κάθε χρόνο, στο χρονικό διάστημα ανάμεσα στις κολεξιόν Φθινόπωρο-Χειμώνας και Ανοιξη-Καλοκαίρι. Οι άνθρωποι τόσο του διεθνούς πολυτελούς brand όσο και των συνεργαζόμενων φορέων και επιχειρήσεων στην Ελλάδα, έχουν καταφέρει, παρά το μεγάλο ενδιαφέρον όλων

μας, να τηρήσουν σιγήν ιχθύος για τα πάντα, από το ποιοι θα είναι οι καλεσμένοι – στην αρχή δεν ήταν γνωστό καν αν θα υπάρχουν καλεσμένοι και κοινό λόγω πανδημίας, αλλά τελικά ξέρουμε ότι θα υπάρχουν –, ποιοι θα είναι οι επίσημοι που θα επισκεφθούν τη χώρα μας με αφορμή το ντεφιλέ, ποιοι Έλληνες δημιουργοί θα συνεργαστούν με τον οίκο κ.ά. Ωστόσο, φήμες αναφέρουν ότι στην ελληνική πρωτεύουσα θα καταφθάσουν παγκοσμίως βεληνεκούς προσοπικότητες από τον επιχειρηματικό και πολιτικό κόσμο και από τον χώρο του πολιτισμού, με πιο πολυαναμενόμενη άφιξη εκείνη του Μπερνάρ Αρνό, τρίτου πλουσιότερου ανθρώπου στον πλανήτη σύμφωνα με το περιοδικό «Forbes» και ιδρυτή του ομίλου LVMH (Moët Hennessy

● Δημιουργία υψηλής ραπτικής Dior με έμπνευση από τις θεότητες της αρχαιότητας για την κολεξιόν Ανοιξη/Καλοκαίρι 2020.

● Η ιταλίδα καλλιτεχνική διευθύντρια του παρισινού οίκου, Μαρία Γκράτσια Κιούρι, στο τέλος της επίδειξης Haute Couture Ανοιξη/Καλοκαίρι 2019, μαζί με τα μοντέλα που συμμετείχαν.

● Η Νατάλια Βοντιάνοβα-Αρνό, μέλος πλέον της δυναστείας που διαχειρίζεται τον όμιλο LVMH, στο portfolio του οποίου περιλαμβάνεται ο οίκος Dior, παραχώρησε πρόσφατα αποκλειστική συνέντευξη στο BHMAGAZINO.

Louis Vuitton), στον οποίο ανήκει ο Dior – πριν από λίγο καιρό το BHMAGAZINO είχε φιλοξενήσει αποκλειστική συνέντευξη του κορυφαίου μοντέλου Νατάλια Βοντιάνοβα, συζύγου του υιού του Αρνό, Αντουάν.

Το χρονικό της παρουσίασης

Από την πρώτη στιγμή που αφήχθη στη χώρα μας η παλιδα καλλιτεχνική διευθύντρια του οίκου μόδας Dior, Μαρία Γκράτσια Κιούρι, τον περασμένο Δεκέμβριο, μαζί με τους συνεργάτες της, για να επισκεφθεί τη Συλλογή Ελληνικών Ενδυμασιών «Βικτωρία Γ. Καρέλια» στην Καλαμάτα, αλλά κυρίως για να μεταβεί στα Ανώγεια της Κρήτης, προκειμένου να μάθει από τις παραδοσιακές υφάντρες για την τέχνη του αργαλειού, κυκλοφόρησαν διάφορες φήμες, εξάπτοντας την περιέρ-

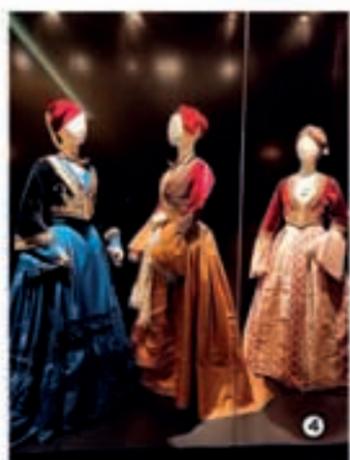

Δεν είναι η πρώτη φορά που ο γαλλικός οίκος εμπνέεται από τη χώρα μας, καθώς για τη συλλογή Άνοιξη-Καλοκαίρι 2020 η Μαρία Γκράτσια Κιούρι είχε επιλέξει ως ένα από τα θέματά της τις θεότητες της ελληνικής μυθολογίας

- 1, 2. Η αρχαία Ελλάδα ανέκαθεν αποτελούσε σημείο αναφοράς για τους μεγάλους οίκους μόδας, όπως μαρτυρεί και η κολεξιόν Dior Άνοιξη/Καλοκαίρι 2020.
3. Η 70ή επέτειος της φωτογράφισης που έμεινε στην Ιστορία (τα μοντέλα με τις αέρινες δημιουργίες Dior να ποζάρουν στην Ακρόπολη) αποτελεί την αφορμή για αυτή που θα πραγματοποιηθεί αυτές τις ημέρες.
4. Από τη Συλλογή Ελληνικών Ενδυμασιών «Βικτωρία Γ. Καρέλια» στην Καλαμάτα.

για την ειδική συλλογή που θα ετοιμάζε προς τιμήν της Ελλάδας και των 200 χρόνων από την εθνική μας παλιγγενεσία. Δεν είναι η πρώτη φορά που ο γαλλικός οίκος εμπνέεται από τη χώρα μας, καθώς για τη συλλογή Άνοιξη-Καλοκαίρι 2020 η ίδια η κυρία Κιούρι είχε επιλέξει ως ένα από τα θέματά της τις θεότητες της ελληνικής μυθολογίας, ενώ 70 χρόνια νωρίτερα, το 1951, ο ιδρυτής του ιστορικού οίκου, Κριστιάν Ντιόρ, είχε λάβει ειδική άδεια από το ελληνικό κράτος και είχε πραγματοποιήσει μια φωτογράφιση στην Ακρόπολη, μπροστά στον Παρθενώνα, με τα μοντέλα να φορούν τις αέρινες δημιουργίες του. Είναι όμως η πρώτη φορά που η έμπνευση για τα ρούχα μιας επίδειξης προέρχεται από τις εθνικές μας φορεσιές αλλά, ακόμη πιο σημαντικό, αυτά θα είναι φτιαγμένα από ελληνικά υφάσματα και πρώτες ύλες, καθώς και σε συνεργασία με Έλληνες τεχνίτες και δημιουργούς από όλη την επικράτεια. Ο αργαλιός και τα κρητικά μπιόβα και κεντήματα λέγεται ότι θα έχουν την τιμητική τους, αφού έδειξαν να προκαλούν ιδιαίτερο ενδιαφέρον των ανθρώπων του πολυτελούς brand. Τουλάχιστον αυτά αναφέρονται στον φάκελο που κατέθεσε το υπουργείο Τουρισμού στο υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού (ΥΠΠΟΑ) προκειμένου να δοθεί έγκριση για χρήση συγκεκριμένων αρχαιολογικών

χώρων από τον γαλλικό οίκο για τις εκδηλώσεις και τις φωτογραφίες του. Εξάλλου, δεν είναι η πρώτη φορά που η συγκεκριμένη κολεξιόν του Dior τιμά και αναδεικνύει παραδόσεις και τοπικούς δημιουργούς άλλων χωρών, αφού καθώς φαίνεται είναι κάτι που ενδιαφέρει ιδιαίτερα την καταξιωμένη παλιδα σχεδιάστριά του. Χαρακτηριστικές είναι οι συλλογές «Cruise» του οίκου των δύο προηγούμενων ετών – η μεν πρώτη πραγματοποιήθηκε στο Μαρακές και η δεύτερη στην Νότια Ιταλία, πατρίδα της Κιούρι, και ειδικότερα στο Λέτσε της Απουλίας, όπου τα πανέμορφα μοντέλα φόρεσαν δημιουργίες εμπνευσμένες από τα σύμβολα και τις φορεσιές των συγκεκριμένων τόπων. Και εκεί ο διεθνούς φήμης οίκος για τη δημιουργία των ρούχων του συνεργάστηκε με παραδοσιακούς τεχνίτες – ει-

δικά στην Ιταλία, απευθύνθηκε στο «Le Costantine Foundation», ένα ίδρυμα που έχει ως στόχο την ανάδειξη και διατήρηση των παραδόσεων και της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής της Απουλίας. Επίσης, στον ίδιο φάκελο αναφέρεται ότι η παρουσίαση της συλλογής εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πλέγμα εορταστικών εκδηλώσεων που θα ονομάζεται «Dior celebrates Greece» και, εκτός από το να τιμήσει την επέτειο των 200 χρόνων από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης, θέλει να προβάλλει τους πολιτισμικούς, διπλωματικούς και καλλιτεχνικούς δεσμούς Ελλάδας και Γαλλίας στο πέρασμα των αιώνων. Ειδική αναφορά γίνεται και στη δήλωση του Dior ότι θεωρεί πως οι έννοιες «Phos» (Φως) και «Kallos» (Κάλλος/Όμορφα) που ξεκίνησαν να λάμπουν πριν από 2.500 χρόνια στην Αθήνα είναι απόλυτα ταυτισμένες με τις αισθητικές αξίες και την ποιότητα που προσβύει ο οίκος και γ' αυτό θέλησαν να γίνει εδώ η παρουσίαση της συλλογής. Έτσι, λαμβάνοντας υπ' όψιν και τα προαναφερθέντα, τα μέλη του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων (ΚΕΝΜ) του υπουργείου Πολιτισμού έδωσαν ομοφώνως την άδεια να πραγματοποιηθούν οι εκδηλώσεις, οι οποίες πρόκειται να προβληθούν διεθνώς σε ζωντανή τηλεοπτική μετάδοση, την Πέμπτη 17 Ιου-

νίου στην Αθήνα, στο Παναθηναϊκό Στάδιο (Καλλιμάρμαρο). Εκδηλώσεις θα λάβουν χώρα και στο περιστύλιο του Ζαπείου, ενώ ο οίκος έχει κλείσει ολόκληρο το Ζάππειο Μέγαρο, ως βοηθητικό χώρο, προκειμένου να γίνουν εκεί προετοιμασίες για το ντεφιλέ.

Η φωτογραφία-θρύλος

Πέρα όμως από αυτή των 200 χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση του 1821, τους ανθρώπους του Dior απασχολεί πολύ και μια άλλη επέτειος. Εκείνη των 70 χρόνων από το 1951, όταν πραγματοποιήθηκε η πρώτη φωτογράφιση με ρούχα του παρισινού οίκου στην Ακρόπολη από τον φακό του Γαλλοελβετού Ζαν-Πιερ Πεντρατζίνι για λογαριασμό του γαλλικού περιοδικού «Paris Match». Ο ίδιος ο Κριστιάν Ντιόρ ήθελε η νέα του συλλογή να φωτογραφηθεί στον Ιερό Βράχο, όπως και έγινε. Θέλοντας να αποτίσει, λοιπόν, φόρο τιμής στα εμβληματικά στιγμιότυπα, η Μαρία Γκράτσια Κιούρι και οι συνεργάτες της ζήτησαν την άδεια για ειδικές φωτογραφίες στην Ακρόπολη – η οποία τους δόθηκε από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, που όμως απαγόρευσε την κινηματογράφηση των μοντέλων στον Ιερό Βράχο –, αλλά και στην Αρχαία Αγορά, στο Ηρώδειο, στον Ναό του Ποσειδώνα στο Σούνιο και στον Ναό του Δία στην αρχαία Νεμέα.

Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι πολλές είναι οι φωνές που αντιτίθενται στη χορήγηση αδειών για τις συγκεκριμένες ενέργειες, διατυπώνοντας επιφυλάξεις για τη χρήση του μνημείου. Δημοσιεύματα, μάλιστα, θέλουν μεγάλα φορητά να έχουν ανέβει στην Ακρόπολη με βαρύ εξοπλισμό για τις ανάγκες της φωτογράφισης. Σε αυτά το ΥΠΠΟΑ απάντησε με επίσημη ανακοίνωσή του, εκτός του ότι είναι «πρακτικά αδύνατον να ανεβούν φορητά στον βράχο της Ακρόπολης» και πως προβλέπεται «τα οχήματα που θα χρησιμοποιηθούν για τη μεταφορά του εξοπλισμού στη βάση του εργοταξιακού αναβατορίου-γερανού στην ανατολική κλιτύ της Ακρόπολης να μην ξεπερνούν τα 5 μ. μήκος». Παρά τις αντιρρήσεις, όμως, και τις όποιες σκληρές προσαθήσουν να ρίξουν στο γεγονός, το σημαντικό είναι ότι, ειδικά εν μέσω μιας ιδιαίτερα κρίσιμης τουριστικής περιόδου, μια τέτοια λαμπρή προβολή της χώρας σε παγκόσμιο επίπεδο μόνο θετικά μπορεί να αποτιμηθεί. Εικόνες από τα μνημεία, τα τοπία και τις παραδόσεις μας θα ταξιδέψουν σε όλον τον κόσμο, θα μπουν στις σελίδες κορυφαίων εντύπων, στις ιστοσελίδες όσων ασχολούνται έστω και λίγο με τη μόδα και για τουλάχιστον έναν χρόνο, μέχρι την κολεξιόν Cruise της επόμενης χρονιάς, θα συνεχίζουν να προβάλλονται παντού.

ΕΛΕΝΗ ΓΛΥΚΑΤΖΗ- ΑΡΒΕΛΕΡ

Η διεθνούς κύρους ιστορικός μιλάει στο ΒΗΜΑmagazino για τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της νεότερης γενιάς, για τη σημασία της καλής ζωής και για τις προσωπικότητες που την εντυπωσίασαν.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ ΝΑΣΤΟ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΑΣ

Μπορεί κάποιος να συνομιλεί επί ώρες ατέλειωτες με την Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ. Η 94χρονη βυζαντινολόγος με τις απίστευτα εντυπωσιακές επαγγελματικές περγαμινές διαθέτει αστραφτερό πνεύμα, κοφτερό χούμορ και έναν πλούτο ιστοριών στις οποίες πρωταγωνιστούν ορισμένες από τις πιο γοητευτικές προσωπικότητες που έζησαν στην Ευρώπη τις τελευταίες δεκαετίες. Συναντηθήκαμε μαζί της στην αθηναϊκή έδρα του Ευρωπαϊκού Πολιτιστικού Κέντρου Δελφών, του οποίου είναι πρόεδρος από το 1993, και μιλήσαμε για την ευτυχία, για το αναπόδραστο βιολογικό τέλος και για το κίνημα #MeToo. Ακολουθεί μια σταχυολόγηση της συζήτησής μας:

«Στο σχολείο, στον Βύρωνα όπου μεγάλωσα, ήμασταν αγόρια και κορίτσια στο Δημοτικό. Δίπλα μου καθόταν ένα αγοράκι, θυμάμαι ακόμη το επώνυμό του, λεγόταν Μενεμενής, άρα πρέπει να είχε καταγωγή από τη Σμύρνη. Αυτός είχε ένα μολύβι με τέσσερα χρώματα. Εγώ, ως τελευταίο από τα έξι παιδιά μιας οικογένειας πάμπωχης και με μεγάλη ηλικιακή διαφορά από τα υπόλοιπα – ήμουν η μόνη που έχει γεννηθεί στην Αθήνα, οι υπόλοιποι είχαν γεννηθεί στα Μουδανιά της Μικράς Ασίας –, έπρεπε να περιμένω να περάσει ένα μολύβι από όλα τα αδέρφια μου και όταν έφτανε σεμένα ήταν τοσοδά μικρό. Το μολύβι λοιπόν του Μενεμενής το ζήλευα και ήταν το μόνο πράγμα που

θέλησα να κλέψω. Δεν το έκανα τελικά. Στη Γαλλία έχω κούτες γεμάτες με μολύβια. Δεν αφήνω να τα αγγίξει κανείς. Τώρα που αποκλείστηκα με τον "κορωνιό" στην Ελλάδα – έτσι τον λέω εγώ αυτόν τον ιό – με πήρε η κόρη μου να μου πει ότι μου διέρρηξαν το σπίτι στο Παρίσι. Μέχρι και πίνακες έκλεψαν, εγώ για τα μολύβια τη ρώτησα».

«Δασκάλα και μάνα, αυτά τα δύο πράγματα ξέρω να είμαι, όλα τα υπόλοιπα κατά τύχη έγιναν». «Είναι, νομίζω, αλαζονεία να πιστεύει κανείς ότι είναι ευτυχημένος, γιατί η ευτυχία δεν έχει διάρκεια. Ο Ζαχαρίας Παπαντωνίου, αν δεν κάνω λάθος, έγραψε: "Χρώματα, χρώματα δεν πρόλαβα να σας κοιτάξω και είστε κιόλας θύμηση". Αν ξέρεις να βλέπεις τη δύση, αν βρίσκεσαι με τους άλλους ουσιαστικά και όχι από υποχρέωση ή για να δείχνεις, τότε μπορείς να πεις ότι έχεις ζήσει ευτυχημένες στιγμές. Το διά παντός ευτυχημένος μόνο στα μυθιστορήματα υπάρχει».

«Είναι τα πάντα τύχη; Ναι, νομίζω ότι το να βρεθείς στην κατάλληλη θέση τη σωστή ώρα είναι τύχη. Να το πω και λίγο προσωπικά. Όταν ήμουν τελείως έτοιμη με διδακτορικό και τα λοιπά στη Γαλλία, έφυγε ο καθηγητής μου από τη Σορβόνη και βρέθηκα να έχω τα τυπικά προσόντα να τον αντικαταστήσω. Αν είχε φύγει έναν χρόνο νωρίτερα, δεν ξέρω πότε θα είχα γίνει καθηγήτρια. Κάποιος είναι τυχερός, άλλος είναι κακομοίρης. Αυτή η λέξη, με τέτοια έννοια, μόνο στα ελληνικά υπάρχει, το ίδιο και οι λέξεις "φιλότιμο" ή "περήφα-

νος". Μόνο εμείς λέμε επίσης "συνάνθρωπος"».

«Τον νόστο δεν τον χρησιμοποιούμε πια. Λέμε "νοσταλγία", το άλγος του νόστου που το ξέρουν όλοι οι ξενιτεμένοι. Ο ελληνικός λαός είναι πάνω απ' όλα λαός της διασποράς, δηλαδή οικουμενικός. Αν σε κλείσουν στον ελλαδικό χώρο, πνίγεσαι, άλλος φεύγει για σπουδές, άλλος για το χρήμα, άλλος για την κοπέλα ή τον νεαρό που θέλει να ακολουθήσει. Το να φεύγεις και να είσαι πάντοτε νοσταλγός του τόπου που άφησες πίσω αυτό είναι η ελληνική ταυτότητα. Όλοι είμαστε νοσταλγοί. Το κακό είναι ότι είμαστε νοσταλγοί του παρελθόντος. Όλα τα έχουμε κάνει παλιά, εμείς δεν ξέρουμε βέβαια ακριβώς τι, το ξέρουν οι άλλοι κι εμείς απλώς υπερηφανευόμαστε. Αύριο όμως τι κάνεις; Το μέλλον θέλει όραμα. Η δημιουργία του μέλλοντος είναι υποχρέωση, είναι καθήκον. Νομίζω ότι το λάθος που κάνουμε είναι πως καλλιεργούμε ακόμη την εντύπωση ότι όλοι κάτι μάς χρωστάνε. Εμείς τι χρωστάμε είναι το θέμα».

Καραμανλής, Γκάντι, Μιτεράν και #MeToo

«Προέρχομαι από αριστερή οικογένεια, πέρασα από την Αντίσταση και ήμουν πάντα επιφυλακτική με τους δεξιούς. Εκείνον που αποδέχτηκα ήταν ο Κωνσταντίνος Καραμανλής. Κάποτε μου έλεγε: "Πάψε πια, Ελένη, να παριστάνεις την κομμουνίστρια". "Δεν την παριστάνω, είμαι" του απαντούσα».

«Μου είχε κάνει τεράστια εντύπωση η Ιντιρα Γκάντι. Είχε έρ-

θει κάποτε στη Γαλλία καλεσμένη του Μιτεράν, τότε εγώ ήμουν πρόταξη, και ζήτησε να με δει για να μιλήσουμε για τη νεολαία. Είχε μόλις χάσει τον γιο της σε αεροπορικό δυστύχημα. Κάναμε μια πολύ ωραία συζήτηση, θυμάμαι ότι κάποια στιγμή αναφερθήκαμε σε αυτόν τον στίχο του Ελισσ: "Ο παρών χρόνος και ο παρελθών χρόνος είναι ίσως και οι δύο παρόντες στον μέλλοντα χρόνο και ο μέλλον χρόνος να περιέχεται στον παρελθόντα χρόνο"».

«Θαύμαζα πολύ τον Μιτεράν. Ξεγέλασε όλον τον κόσμο, τους κομμουνιστές, τους σοσιαλιστές, τους ομοφυλόφιλους, τους πάντες. Ημουν πολύ φίλη με την Ντανιέλ Μιτεράν, τη γυναίκα του. Βρεθήκαμε σε μια πτήση οι τρεις μας, εκείνος διάβαζε, όπως συνήθως, ένα βιβλίο, η Ντανιέλ έλυσε σταυρόλεξα και εγώ τη βοηθούσα. Ξαφνικά έβγαλε κάτι χαρτιά με σημειώσεις για μια ομιλία και μου έδωσε να τη διαβάσω. Του είπα ότι επρόκειτο για ένα κακό κείμενο. Γιατί; Επειδή δεν μεταφραζόταν εύκολα σε άλλη γλώσσα. Και είναι αλήθεια αυτό, ένα κείμενο που μεταφράζεται με δυσκολία δεν είναι καλό. Πρόσεξα ότι υπήρχαν προσθαφαιρέσεις, ήταν φανερό πως το είχαν επεξεργαστεί άλλοι. Και τον ρώτησα: "Γιατί δεν το γράφετε μόνοι σας;". "Για να μείνει και κάτι σοσιαλιστικό μέσα" είπε». «Εκείνος που μου έκανε τεράστια εντύπωση από τους σημερινούς Έλληνες πολιτικούς είναι ο Ευάγγελος Βενιζέλος. Μια φορά, στο Παρίσι, έδωσε το "παρών" σε σύνοδο όλων

«Το ευτυχιμένος διά παντός μόνο στα μυθιστορήματα υπάρχει»

Το δεύτερο σε μέγεθος, μετά τη Σικελία, νησί της Μεσογείου έχει εξελιχθεί σε κορυφαίο κοσμοπολίτικο προορισμό.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΒΙΒΛΙΟ

Η Costa Smeralda, η Σμαραγδένια Ακτή, που επιλέγουν για τον παραθερισμό τους οι σταρ του θεάματος και οι ισχυροί του χρήματος (ανάμεσά τους και πολλοί Έλληνες μεγαλοεπιχειρηματίες) και το λιμάνι της, το Πόρτο Τσέρβο, ένα από τα πιο ακριβά θέρετρα στον κόσμο, είναι δύο σημεία που αξίζει να επισκεφθεί όποιος φτάνει στη Σαρδηνία. Για να δει (έστω ως περαστικός, αν δεν έχει τη δυνατότητα να μείνει στα πολυτελή ξενοδοχεία τους) πως η τουριστική ανάπτυξη δεν συνεπάγεται απαραίτητως και τη δραματική αλλοίωση και υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος. Η περιοχή μπορεί να είναι σπαρμένη με ακριβές βίλες, πεντάστερα καταλύματα και καταστήματα με επώνυμες φίρμες, ακόμα όμως εντυπωσιάζει με την ομορφιά των ακτών και των λευκών παραλιών της που σου δίνουν την αίσθηση πως βρίσκεσαι σε ένα εξωτικό μέρος. Ετσι, εξωτική και μεσογειακή την ίδια στιγμή, η Σαρδηνία είναι ένας προορισμός που παρέχει τα πάντα στον επισκέπτη της: Και κοσμική ζωή και απομόνωση και πανέμορφα φυσικά τοπία (από τις γαλαζοπράσινες παραλίες ως το κατάφυτο εσωτερικό της) και κομφούς-καλοδιατηρημένους οικισμούς και βουνό και θάλασσα. Και ωραίο φαγητό, ζυμαρικά, θαλασσινά, τοπικά τυριά... Δεν ακού-

ΣΑΡΔΗΝΙΑ

● Η γαλαζοπράσινη Costa Smeralda σε όλη της τη δόξα, με τους σχεδόν μόνιμους «σκαφάτους» θαμώνες της, φωτογραφημένη από ψηλά.

Στη Σαρδηνία έχουν πραγματοποιηθεί γυρίσματα για πολλά φιλμ, ανάμεσά τους το “Τζέιμς Μποντ, Πράκτωρ 007: Η κατάσκοπος που με αγάπησε” του 1977 με πρωταγωνιστή τον Ρότζερ Μουρ

γεται ιδιαίτερα δελεαστική για μερικές ημέρες διακοπών;

Η επέλαση του Χάλιγουντ

Το δεύτερο μεγαλύτερο νησί της Μεσογείου μετά τη Σικελία βρίσκεται στα δυτικά της Ιταλίας, κάτω από την Κορσική, από την οποία χωρίζεται με τον πορθμό του Μπονιφάτσιο. Κατά την απογραφή που έγινε το 2015 είχε 1.658.649 κατοίκους, οι οποίοι μιλούν ιταλικά, καθώς και μια τοπική διάλεκτο, τη σαρντού – σε ορισμένα σημεία ακούγονται και τα καταλανικά. Το εσωτερικό του νησιού είναι αρκετά ορεινό, ενώ η ακτογραμμή του είναι ιδιαίτερα βραχώδης. Σε ένα τέτοιο σημείο, ψηλό, πετρώδες και τραχύ, με ανεμπόδιση θέα στη θάλασσα, στο ακρωτήριο Caccia με θέα στο νησί Piana, χτίστηκε το 1967 το σπίτι-σκηνικό της Ελίζαμπεθ Τέιλορ για την ταινία του Τζόζεφ Λόουζι «Boom!» (στα ελληνικά «Ανεμοδαρμένος λόφος»). Πρόκειται για τη μεταφορά στον κινηματογράφο του θεατρικού έργου του Τενεσί Ουίλιαμς «Ο τελευταίος επισκέπτης» (πρωτότυπος τίτλος «The Milk Train Doesn't Stop Here Anymore») σε σενάριο του ίδιου του Ουίλιαμς. Η σπαρ υποδύεται μια ζάπλουτη, έξι φορές διαζευγμένη γυναίκα, η οποία παραθερίζει σε ένα μεσογειακό νησί και αναπτύσσει μια περίεργη

SHUTTERSTOCK IMAGES